

Юбилейно честване в Народния театър „Иван Вазов“

Над 500 съвременни писатели изпълниха вечерта на 22.09.2013 г. Народния театър „Иван Вазов“ за юбилейното честване на тази най-стара писателска организация у нас. В словото си председателят на СБП Николай Петев каза: „100 години не е обикновен юбилей. 100 години е паметник, който ни дава светло минало и още по-светло бъдеще. Да изживееш толкова дни на сътворение е нещо похвално.“ (Пълният текст на словото публикуваме на стр. 1.) Звучаха стихове от Христо Ботев („Борба“, изп. на Валери Йорданов), Иван Вазов („Българският език“, изп. на Валентин Танев), Димчо Дебелянов („Да се завърнеш...“, изп. на Йорданка Кузманова), Гео Милев („Главата ми...“, изп. на Мариус Донкин), Елисавета Багряна („Потомка“, изп. на Снежина Петрова), както и съвременни български поети изпълниха стихове от своите любими класици. Бяха прожектирани откъси от филмите „Хъшове“ и „Мера според мера“. С песента „Хайдушка“ по Никола Вапцаров писателите бяха поздравени от своя колега Михаил Белчев. От името на Министерството на образованието и науката беше връчен на Н. Петев почетен плакет и чек за 10 000 лева, които да бъдат употребени за книги на български писатели. В бюджета за следващата година на Министерството ще бъде включена програма за внедряване в училищата на повече българска литература.

Поздравителни адреси и цветя до СБП бяха получени от министър-председателя Пламен Орешарски, от министъра на културата Петър Стоянович, от председателя на БСП Сергей Станишев, от Н. Пр. Никола Балтаджи (посланик на Украйна в България), от Юрий Поляков (главен редактор на в. „Литературная газета“), от Иван Перевезин (председател на Руския международен съюз на писателите), от Максим Замшев (Първи секретар на Московския съюз на писателите), от Станка Шолова (председател на фондация „Устойчиво развитие за България“), от Вяра Анкова (директор на БНТ), от Павел Васев (директор на „Народния театър „Иван Вазов“), от председатели на творчески съюзи, кметове и главни редактори на издания по света.

В програмата на юбилейния концерт участваха още: Квартет в състав Иван Юрков, Стела Петрова, Стоян Младенов и Николай Димитров; Лора Маркова (цигулка) и Венцислава Тодорова (пиано); Леонид Йовчев със спечаленото изпълнение на „Приказка за стълбата“ от Смирненски. Концертът завърши със венецианска крака на „Де в България“ в изпълнение на Мъжка вокална група „Сопот“ при Народно читалище „Иван Вазов - 1871“ (гр. Сопот).

Юбилейна изложба „100 години Съюз на българските писатели“

На 23 септември 2013 г. директорката на Националния литературен музей Катя Зографова откри в галерия-книжарница „София Прес“ изложба, посветена на 100-годишнината от основаването на Съюза на българските писатели. Представени са снимки и ръкописи на най-бележитите творци на българската литература през последните 100 години.

Посетителите могат да видят документални свидетелства за живота и творчеството на почетния председател на съюза при основаването му - Иван Вазов, на Петко Р. Славейков, на творците от кръга „Мисъл“ (д-р Кръстьо Кръстев, Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Петко Тодоров). В изложбата намират достойно място още Алеко Константинов, Тодор Влайков, писателите и поетите от литературните кръгове „Хиперион“, „Стрелец“ и „Златорог“. Представени са и творците от Съюза на писателите от провинцията, както и женските писателски дружества с техните председатели Евгения Марс и Екатерина Каравелова. Не са подминати и „забранени и забравени“ творци като Змей Горанин, Асен Христофоров, Петър Кишмеров, Славчо Красински. Експозицията показва също оригинални плакати за литературни четения от 30-те години на ХХ в., както и портрети на всичките 25 председатели на СБП. Изложбата е дело на литературният историк Румяна Пенчева - ръководител на „Фондове и литературно наследство“ при Националния литературен музей и на художничката Ивелина Велينوва. На откриването свои стихове четоха български поети и гости - участници в Х Световна писателска среща.

Ангела Димчева

В Плевен

По повод 35-годишнината от създаването на Дружеството на писателите в Плевен в издателство „Фабер“, Велико Търново, излезе от печат юбилейен двумоник за поезия и проза, включващ 103-ма автори, преминали през школите на организираната литературна дейност в Плевен. Първият том в рамките на 212 страници представя 62-ма поети, сред които са такива бележити представители на националната литература като Никола Ракитин, Александър Муратов, Вълчо Раковски, Цветан Спасов, Иван Радов, Найден Вълчев, Георги Константинов, Христо Ганов, Калин Донков и редица утвърждаващи се в момента творци, чиито произведения излизат и на страниците на в. „Пламък“, в „Словото днес“ и в „Пулс“. Вторият том в рамките на 216 страници представя 42-ма белетристи, между които са Стоян Заимов, Величко Нешков, Марий Ягдов, Захарина Лалова, Богдан Митов, Климент Цацев, Неда Антонова, Георги Стойков, Пелин Пелинов, Владо Даверов, Дончо Дончев и други познати имена в националното литературно пространство. Авторите и в двата тома са подредени хронологически - предшественици, членове на литературните кръжоци „Никола Ракитин“ (1934 г.), „Цветан Спасов“ (1946 г.) и Дружество на писателите (1978 г.). Всеки автор е включен със снимка, биографична справка и представителна извадка от творчеството му. Съставители и редактори на двумоника са Палка Павлова, Татяна Любенова и Христина Комаревска.

Гостуване на писатели в Парламентарната комисия по образование

На 19.09.2013 г., в навечерието на юбилейното честване на 100-годишнината от основаването на Съюза на българските писатели, група членове на СБП бе поканена да участва в редовното заседание на Парламентарната комисия по образование от нейния председател проф. Ваня Добрева. Поетите Георги Константинов, Лъчезар Еленков, Петър Андасаров, Михаил Белчев, Георги Драмбозов, Надя Попова, Слави Георгиев и Балчо Балчев споделиха пред народните представители свои виждания за историята на най-стария и авторитетен творчески съюз в България, за приемствеността на поколенията, за ролята на интелектуалния елит в съдбините на страната. Импровизиранят рецитал по стихове на български класици и на присъстващите автори бе посрещнат с овации. Бе изразено желание за по-чести срещи и обмяна на мнения по жизненоважни за страната ни проблеми на образованието и духовността.

Резултати от поетичен конкурс „Свищовски лозници“ 2013

Жури в състав: Ваньо ВЪЛЧЕВ - председател и членове Георги ДРАМБОЗОВ, Стефания ЦАНКОВА, Людмил СИМЕОНОВ и Таня ЛЯКОВА, след като разгледа и обсъди представените стихотворения от 98 автори, участници в поетичния конкурс „Свищовски лозници 2013“, определи следните награди: НАГРАДАТА „НИКОЛАЙ ИСКЪРЪВ“ - на Иван СТРАНДЖЕВ от Пловдив. ПЪРВА НАГРАДА - на Елена ДИВАРОВА от Пловдив; ВТОРА НАГРАДА - на Кънчо ВЕЛИКОВ от с. Карансево; ТРЕТА НАГРАДА - на Динко ПАВЛОВ от Бургас; СПЕЦИАЛНА НАГРАДА - на Руси РУСЕВ от Котел; СПЕЦИАЛНА НАГРАДА - на Иван ДИМИТРОВ от Разград. Наградата „Златно дунавско перо“ жури присъди на Симеон ДИМИТРОВ от Бургас.

Наградата „ИЗВОРЪТ НА БЕЛОНОГАТА“

За 18-ти път в Харманли се проведе традиционният празник на поезията, на който беше връчена Националната литературна награда „Изворът на Белоногата“.

Журието в състав - Николай Петев, Георги Николов и Гриша Трифонов - удостои Георги Константинов с познатата статуетка, изработена от Михайл Манджов. Публиката аплодираше и рецитираше заедно с поета хитовите строфи от „Обичам те дотук“, „Вик като вечност“, „Благодаря ти, че ме мразиш искрено“, „Езеро“, „До световния комитет по геохиена“, „На чия страна... Известният наш поет беше поздравен с концерт, изнесен от дуета Асен Масларски и Милница Божинова.

Наградата е учредена през 1981 г. и се връчва през две години от община Харманли и Съюза на българските писатели. Първият носител е Дамян Дамьянов. Сред лауреатите досега са Янко Димов (1983), Генчо Стоев (1985), Надя Кехлибарева (1987), Рада Александрова (1989), Лиана Даскалова (1995), Калина Ковачева (1997), Елка Няголова (1999), Ивайло Балабанов (2001), Маргарита Петкова (2002), Надя Попова (2003), Петър Анастасов (2004), Трендафил Василев (2005), Гриша Трифонов (2007), Зоя Василева (2009), Петър Караангов (2010), Ели Видева (2011).

„Тези имена са свидетелство за стойността на тази награда - една от най-престижните в България, която се присъжда за цялостно творчество и принос в развитието на българската литература, в частност - за творчество, посветено на жената“, каза писателят Георги Николов. Георги Константинов чете и стихове от току-що излязлата си стихосбирка „Вълнение в Константинопол“ (2013).

Паметна вечер за Николай Хайтов в БАН

Вече излязоха десет тома от съчиненията на народния писател

Българските учени, общественици, писатели и много почитатели на творчеството на акад. Николай Хайтов се събраха на паметна вечер, посветена на народния писател на 25 септември т.г. в големия салон на Централното управление на БАН. Вечерта бе организирана от Българската академия на науките, Столична община и издателство „Захарий Стоянов“, което току-що пуна от печат поредния том от съчиненията на писателя. Този том е десетият и носи заглавие „Гробът на Васил Левски“. Той е сборник с исторически и археологически свидетелства, излязъл през 2002 г. Въпреки документалния характер разкрива уменията на Николай Хайтов да полемизира, да доказва тезите си, да отстоява позиции и то с цветущ образен език. В послеслова си Николай Хайтов нарича филолосера опитите да се пресуши националното самочувствие и самосъзнание и презрението към родното, към отечеството, към държавата, в което е възпитан част от младото поколение в ерата на социалистическия и капиталистическия космополитизъм. За да завърши с думите: „Сред най-мощните противотрови срещу тази филолосера на ХХI век е примерът на един от най-съвършените мъже, които човечеството е раждало - Апостола на българската свобода Васил Иванов Кучев от Карлово с прозвището Левски, този талисман на България трябва да бъде опазен, ако ни е драго и мило оцеляването на българите и България.“

На паметната вечер ще си припомним и другите девет тома от съчиненията на писателя, издадени от „Захарий Стоянов“ и „Български писател“. А те са: том 1. „Шумки от габър“, „Хвъркато корито“; том 2. „Диви разкази“; том 3. „Бодливата роза“, „Вълшебното огледало“, том 4. „През сито и решето“; том 5. „По света“; том 6. „Родопски властелини“, том 7. „Хайдути“; том 8. „Троянските коне в България“ - книга първа и том 9. „Троянските коне в България“ - книга втора. Продължава работата и по следващите седем тома от съчиненията на народния писател.

Стихотворение на български поет украси метрото на Брюксел

В рамките на фестивала Транспроспект - Transprospic, провеждащ се в европейската столица Брюксел, и организиран от EUNIC, - организация на европейските културни центрове, стихове на поети от Стария континент украсиха улични спирки и метрото на града. България бе представена от стихотворението „Каменелство“ на поета Бойко Ламбовски, селектирано за участие в промята под обща тема „Ангажиментът“.

Освен на български, стихотворението е отпечатано на афишите също така в превод на френски, фламандски и английски език.

Ламбовски взе участие в откриването на изложбата (26.09.2013) с творбите на поетите в престижната галерия „Анспаш“, и в рецитала в Международната къща на поезията „Паса-порта“ в Брюксел заедно с поета от Франция Франсис Комб, представителя на Холандия Франк Кайзер, Урсула Олсен от Дания, Аня Загракалайте от Литва и други.

„Каменелство“, посветено на Едварда - героиня от роман на Кнут Хамсун, е от втората книга на Ламбовски,

и вече е преведено на 14 езика.

Ръката и длетото методично почукват Идеала. Става скучно.

Това е жилив навик - да си камък, и бавен, мъчен подвиг - да обичаш.

На фламандски, френски и английски преводът е осъществен от Андрей Манолов и Анета Данчева.

Миналата година български участник във фестивала беше Георги Константинов.

Ламбовски е автор на 9 книги, лауреат е на различни награди за поезия, между които „Владимир Башев“, „Гео Милев“, и др. Негови стихове са преведени на около 20 езика и председател на българския ПЕН-център.

Материали за стогодишнината на СБП изпращайте на електронен адрес: 1000sbp@dir.bg

Ръкописи не се рецензират и не се връщат. Приемат се бележистични материали - до 10 000 знака (предимство имат кратките текстове), критика и публицистика - до 5000 знака, изпратени на електронния адрес. Текстове на пишпеша машина не се приемат.

КОРЕСПОНДЕНТИ:
Благоевград - Красимира Капарска, 073/59-02-84; Бургас - Иван Бубалов, 0885/ 56-82-77; Димитровград - Петко Каневски, 0878/ 66-40-52; Девня - Емил Енчев, 0888/ 10-29-54; Карлово - Красимир Лавров, 0882/ 41-04-19; Казанлък - Екатерина Данчева, 0899/ 74-40-13; Пловдив - Диана Павлова, 0896/ 38-76-64; Разград - Димитър Петров, 0896/ 08-64-12; Сандански - Мария Маринова, 0893/ 68-76-60; Ст. Загора - Йордан Атанасов, 0888/ 79-01-35; Хасково - Ели Видева, 0898/ 59-19-49.

Словото

„Словото днес“ - издание на Съюза на българските писатели, основан 1913 г.

Адрес на редакцията: 1000 София, ПК 608, ул. „6 септември“ 35, тел. 02/987-36-96

E-mail: slovotodnes@abv.bg

Главен редактор: Надя Попова

Редактор: Виолета Станиславова

Мениджърът и реклама: Петър Георгиев
Дежурен редактор и графичен дизайн: Виолета Станиславова

Редакционен съвет:

Председател - Николай Петев
Членове - Владимир Минков, Веселин Стоянов, Иван Матанов, Петър Анастасов, Чавдар Добрев

Десет причини, поради които не бих станал здравен министър

Проф. Златимир Коларов

Искам да подчертая ясно – НИКОЙ НЕ МИ Е ПРЕДЛАГАЛ ДА СТАВАМ КАКЪВТО И ДА Е МИНИСТЪР!!! Поводът за настоящия текст е една забавна случка: мой познат бил на преглед в болница Токуда. Непознат колега му казал, че ме спржат за Министър на здравеопазването в Службното правителство. Ентусиазиран, моят познат ми повзвни и ми честити номинацията. аз охладих ентусиазма като му казах, че никои не ми е предлагал, а и НЯМАМ НИКАКВО НАМЕРЕНИЕ ДА СТАВАМ КАКЪВТО И ДА Е МИНИСТЪР. ОЩЕ ПОВЕЧЕ – НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО. За да го изведе от неловката ситуация заради прибързаната му реакция, провокирана от неточната информация, поясних защо:

1. Като преподавател с над тридесет години стаж като асистент, доцент и от години като професор мога да обобщя, че в Университета студентът се запознава със същността и смисъла на основните понятия и постановки в съответната специалност и след дипломирането в голяма степен е неподготвен за пълноценното им реализиране в практиката, т.е. съответният млад специалист има знания, но му липсва опит. Не случайно след завършване на Университета медиците специализират още 4-5 години под вещото ръководство на квалифицирани специалисти, за да добият нужния клиничен опит в съответната специалност. За да се изгради един специалист и да достигне средно ниво на подготовка, независимо от сферата за която се подготвя, са нужни пет години обучение и минимум пет години практика, в които да се запознае с проблемите, да вникне в същността им, да види реалните им измерения и въздействия от тясно научната до широко практическата им страна, т.е. да се сблъска с „подводните камъни“ на реалния живот в съответната специалност. аз нямам нито научната подготовка, нито практическия опит, за да бъда министър. Интересна е практиката досега в България – с единични изключения, хора, тотално неизвестни за общността, без нужния ценз, познания и опит, се появяват на първите страници на вестниците като министри на здравеопазването и започват менторски да обясняват какви са проблемите на и в системата и как ще ги решат, без да са се сблъскали преди това с тях. Това, че някои от тях са завършили някъде задочно и имат издадена някъде диплома за мениджмънт, евентуално здравен, не означава нищо – от запознаването с понятията до пълноценната им реализация в живота ги делат минималните пет години практика в мениджмънта и още толкова във висшето му сфери, като ръководство на отрасъл, система, министерство... Не може и не трябва да кацнеш на върха на пирамидата и да размахваш крила като орел, без да си тръгнал от основата и да си се „бъхтал“ години по пътя си нагоре. Само тогава би могъл да осъзнаеш мястото си в системата и възможностите си да я реформиращ, да я доразвиеш, да си и ползеш.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО НЯМАМ НУЖНИЯ ЦЕНЗ, ПОЗНАНИЯ И ОПИТ, ЗАЩОТО НЕ ИСКАМ ДА СЪМ КОЛИБРИ, КОЕТО СЕ МИСЛИ ЗА ОРЕЛ – казах тогава на моя близък.

2. В последните двадесет и няколко години от промените нито един здравен министър не изкара мандата си докрая. Стана неписано правило здравният министър да е бушонът, който гори, когато нещо припари под краката на Министър председателя, независимо кой е той и коя партия го подкрепя. При последното правителство абсурдът стигна до безумие – смяната на четири министри за четири години е много за която и да е система. Министърът още не се е огледал, не си е „изпил в кабинета кафето“, както се казва, и на вратата му чука следващият... При подобни чести смени страда не само системата, но и обществото – финансово, морално... компрометирана се не само съответния Министър председател, но и политическата система и съответната политическа прослойка, спекулира се с търпението на народа. И още нещо, типично българско, българско – винаги падналият министър си тръгва охулен, очернен, подигран. Със сигурност няколко от здравните министри, които познавам лично, бяха чести хора и нямаха настройката, желанието и

времето да злоупотребят с поста и властта си, но въпреки това в медиите се завъртяха черно-жълти новини в тази насока, без каквото и да е основание, базиращо се не на експертни оценки и правни доказателства, а на догадки в стил „по презумпция“, че не може да си министър и да не сфагшиш някъде, да не откраднеш нещо, защото не е възможно след „като си натопил ръката си в меда, да не я обжигнеш“ – показателни български мъдрости за манталитета на живеещите тук, около нас, на Балканите и най-вече в България.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО НЕ ИСКАМ ДА СЪМ ПОРЕДНИЯТ ОЧЕРНЕН ОТ ХУЛИ И ДИМ БУШОН, ОБИРАЩ ЛУФТОВЕТЕ И ПРИКРИВАЩ ГРЕХОВЕТЕ НА ДРУГИ, КОИТО КРАДАТ НЕОБЕЗПОКОЯВАНИ В МОМЕНТА – казах тогава на моя близък.

3. За да стигнеш, трябва да знаеш откъде тръгваш и откъде да минеш – това важи за всички сфери, от личния до обществения живот, т.е. за да успееш в което и да е начинание, трябва да имаш логично, хладно и безпристрастно изградена стратегия, а не политически пристратия и нерезултатно популизъм. Както се казва, проблемите трябва „да се поставят на масата“ и да се решават един по един, като се тръгне от най-набележителните и се върви към по-маловажните, а не системата да се остави на „самоход“ с идеята на некадърния ръководител, че ще се решат сами. Винаги съм казвал, че забавянето не решава, а задълбочава проблемите. В този смисъл стратегия означава приемственост, всеки следващ да надгражда системата, като върви в посоката на предшествениците си, а не си мисли, че от него започва лудоброенето и хората преди него са били глупаци, каквато е практиката досега в България.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО НЕ САМО ЛИПСВА, НО И НЯМА НАСТРОЙКА В ОТГОВОРНИТЕ ФАКТОРИ В СТРАНАТА ЗА СЪЗДАВАНЕ И ОТСТОЯВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА СТРОЙНА, ЛОГИЧНА, ПОСЛЕДОВАТЕЛНА ЗДРАВНА СИСТЕМА В РАМКИТЕ НЕ НА ЕДИН МИНИСТЕРСКИ МАНДАТ. А ЗА ДЕСЕТИЛЕТИЯ НАПРЕД – казах тогава на моя близък.

4. Сред многото разполосочени проблеми, натрупани в последните двадесет и няколко години, два са сред най-съществените – липсата на здравна карта, която да очертае реалните наличности и нужди в страната, от там и планиране на здравните ресурси и здравни кадри в дългосрочен план, т.е. за да решиш проблема, трябва да знаеш какъв е той. За съжаление, свидетели сме точно на обратното – стихийно, нелогично, продуктувано от тъмни финансови интереси строене на болници, дублирането и триплирането им с различни други добре функциониращи здравни звена и заведения, което поражда трудно коригируем дисбаланс – наличие на голям брой болници в големите градове и липсата им в малките, които покриват трудно достъпни планински територии. Наскоро прочетох във в. „Труд“ или „Преса“, че в линейки по пътищата из Родопите са загинали няколко десетки болни, неуспели да стигнат навреме до спасителната близка „станция“ на Бърза помощ, поради закрити болници и здравни пунктове. Фактът е убийствен, в конкретния смисъл на думата. Липсва и планиране на здравни кадри – проблемът разглежда подробно преди време в сходен публичистичен текст, публикуван във в. Quo vadis.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО ЛИПСВА И НЯМА ТЕНДЕНЦИЯ ДА СЕ СЪЗДАДЕ СКОРО (ИЛИ ИЗООБЩО?) ЗДРАВНА КАРТА НА БЪЛГАРИЯ, КОЯТО ДА ОЧЕРТАЕ НАЛИЧНОСТИТЕ И НУЖДИТЕ ОТ ЗДРАВНИ ЗАВЕДАНИЯ, УСЛУГИ И СПЕЦИАЛИСТИ И ДА НАБЕЛЕЖИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ЗАДОВОЛЯВАНЕ

– казах тогава на моя близък.

5. Никои от реалните виновници за катастрофалното положение в страната не понесе отговорност. Много от тези, които преди години чертаеха и реализираха промените в здравеопазването са спотаиха и изчезнаха от ползението на камерите и прожекторите, пред които преди това позираха и менторски обясняваха на специалистите и на народа гениалността им да въведат една отдавна компрометирана система като тази на общо-практикуващите лекари, когато в страната нямаше обучени polyvalentни специалисти, които трябваше „от раз“ да се грижат за здравето на няколко хиляди чо-

века 24 часа в денонощието, 365 дни в годината, докато се групират в общи практики и се решат проблемът със спешността. Реалността в България сега е истинските виновници да не се винят и съдят, а негативните въздействия от активните им действия да се прехвърлят върху невинни хора, най-често върху здравния министър.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО НЕ ИСКАМ ДА БЪДА ОБВИНЯВАН И СЪДЕН ЗА ЧУЖДИ НЕДОМИСЛИТИ И ГРЕШКИ ОТ ТЕЗИ, КОИТО СА ГИ ДОПУСНАЛИ И ОТ ЖАДНИ ЗА ЖЪЛТИ НОВИНИ ЧИТАТЕЛИ И НОВИНАРИ – казах тогава на моя близък.

6. Крайно недостатъчните 3.75%, заделени от брутния вътрешен продукт за нуждите на здравеопазването в България при минималните 6% необходими, за да функционира системата пълноценно – този проблем съм го дискутирал и друг път на страниците на в. Quo vadis и няма да влизам в детайли. Ще кажа само, че не съм убеден, че повишаването на процента ще реши проблема с финансирането на болниците, защото ще се повишат и апетитите на „нездравословни“ структури и интереси в сянка, които сега строят нови болници безогледно, без да се интересуват от реалните нужди и финансови ресурси на страната с идеята за се отреже колкото се може по-голямо парче от бездурно малката „пиза“ на бившия министър Дянков.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО ОТ ЕДНА СТРАНА ПАРИТЕ ЗА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ НЕ СТИГАТ, А ОТ ДРУГА – НАЛИЧНИТЕ ПАРИ НЕ СЕ УПРАВЛЯВАТ И РАЗПРЕДЕЛЯТ ПРАВИЛНО И СПРАВЕДЛИВО – казах тогава на моя близък.

7. Съществен проблем е мизерното заплащане на лекари, сестри и санитари и прозритачността от това – емигрирането им в страни с висок стандарт. До няколко години, когато ще отпаднат напълно ограниченията за свободно движение на хора и стоки в Европейския съюз, процъфте ще се засили, ако не се вземат спешни мерки максимално бързо, както се казва – „още на часа!“ И сега на много места здравната система е оголена откъм здравни специалисти, след няколко години ще бъде напълно „разсълблена“ и ще бъде много трудно да се намерят желаещи лекари и сестри да работят в България. Тогава ще трябва да търсим специалисти от Африка и Азия, но не е сигурно, че ще дойдат в страната при сегашните заплати. Така че вдигането на заплащането е неизбежно, въпреки че ръководните и отговорни кадри на здравното министерство и страната да го направят максимално бързо, преди българските специалисти да са се „разхвърчали“ по света и системата да затъне в пълен колапс.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО ДВАДЕСЕТ ГОДИНИ ЧАКАМ, НО НЕ ПОЛУЧАВАМ ПОЛАГАЩОТО МИ СЕ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ ЗА КВАЛИФИКАЦИЯТА И ТРУДА МИ И НЕ ВИЖДАМ „ПРОДРОМИ, СТИГМИ“ (СИГНА-

ЛИ, ПРЕДСКАЗВАЩИ СИМПТОМИ), ЧЕ НИКОЙ СЕ Е ЗАМИСЛИЛ НАД ПРОБЛЕМА И ИМА ЖЕЛАНИЕ ДА ГО РЕШИ ПО ЕДИНСТВЕННИ ПЕЧЕЛИВШИ ЗА БОЛНИТЕ, ЛЕКАРИТЕ И СТРАНАТА НАЧИН КАТО ПОВИШИ ЗАПЛАТИТЕ НА ЗДРАВНИТЕ РАБОТНИЦИ – казах тогава на моя близък.

8. Отчайващо е късогледството на ръководителите на страната и здравното министерство в последните двадесет и няколко години и неосъзнаването на отдавна доказаня факт, че здравната политика и здравната система са част от сигурността на страната, че здравеопазването има и солидна социална функция, касаеща не само здравето, но и живота на милиони хора, че не трябва да се фаворизира само финансовата страна на проблемите на здравеопазването система, защото сега инвестираме в здравето на нашите деца и внуци като станат на нашите години, че това е нашата отговорност днес за бъдещето на България утре.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО НИКОЙ ДОСЕГА НЕ ПОЕ ОТГОВОРНОСТТА И РИСКА ДА „ТРЪГНЕ СРЕЩУ ПОТОПА (НЕ ПОТОКА!)“, КАТО АКЦЕНТИРА НЕ САМО ВЪРХУ ФИНАНСОВИТЕ, НО НАЙ-ВЕЧЕ ВЪРХУ СОЦИАЛНИТЕ ЗАГУБИ НА СТРАНАТА И НАРОДА ОТ НЕДАЛНОВИДНАТА ПОЛИТИКА НА ПРЕДШЕСТВЕНИЦИТЕ СИ, КОИТО СЕ ИЗЖИВЯВАХА КАТО ОРЛИ И НАПУСНАХА СЦЕНАТА КАТО КОЛИБРИ – казах тогава на моя близък.

9. Въпреки присъщия ми позитивизъм с уклон към оптимизъм, в случая с реформирането на здравната система в страната съм тотален песимист. Не искам да прокувам, но системата е пред разпад в настоящия й вид – не искам да „жълтея“ с подобни констатации, но „батактът“ е тотален. Въпреки това, всички, които сме в системата на предния фронт – лице в лице с болния, „лекуваме на ина“, въпреки ограниченията и абсурдите на здравните пътеки, които финансират здравните заведения според броя на преминалите болни и от години сме в конфликт на интереси с интересите на болните – ако лекуваме болните евтино, ще получим повече и обратното. Въпреки този здравен и финансов абсурд огромният брой лекари продължаваме да лекуваме по познания и съвест.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗАЩОТО НЕ ВИЖДАМ НАСТРОЙКА В УПРАВЛЯВАЩИТЕ И ФИНАНСИРАЩАТА ИНСТИТУЦИЯ ДА СЕ ПРОМЕНИ МЕХАНИЗМЪТ НА ЗАПЛАЩАНЕ НА ЗДРАВНИТЕ РАЗХОДИ И ЛЕКАРСКИ ТРУД, Т.Е. ВСЕКИ БОЛЕН ДА „ВЪРВИ“ КЪМ ЗДРАВНОТО ЗАВЕДАНИЕ С НУЖДИТЕ И ПАРИТЕ СИ, А НЕ СПОРЕД ДОГМАТИЧНА СХЕМА, КОЯТО ЛИШАВА ЛЕКАРЯ ОТ РЕАЛНОЖНОСТТА ДА ЛЕКУВА АДЕКВАТНО НЕОЖИКАНИТЕ НУЖДИ НА БОЛНИЯ, КОИТО СА РАЗЛИЧНИ ПРИ РАЗЛИЧНИТЕ БОЛНИ И В РАЗЛИЧНИТЕ ЕТАПИ ОТ РАЗВОЯ НА БОЛЕСТТА ПРИ ВСЕКИ БОЛЕН – казах тогава на моя близък.

10. Няма по-приятно и удовлетворяващо преживяване за един лекар от това да види резултата от труда и безсъпните нощи над книгите и в болничните стаи – излекувания болен.

НЯМА ДА СТАНА ЗДРАВЕН МИНИСТЪР, ЗА ДА НЕ ЛИША БОЛНИТЕ ОТ СЕБЕ СИ И СЕБЕ СИ ОТ ТЯХ, ЗАЩОТО ЗА ТОВА СЪМ УЧИЛ, ЗА ТОВА СЪМ СПЕЦИАЛИЗИРАЛ, В КРАЙНА СМЕТКА ТОВА МОГА ДА ПРАВЯ НАЙ-ДОБРЕ – ДА ЛЕКУВАМ И ПОМАГАМ – казах тогава на моя близък.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Споделих с читателите на в. Quo vadis това, което казах на моя познат, прегледан в болница Токуда с надеждата някои от моите разсъждения да стигнат до тези, които ще решават съдбините на здравеопазването и здравната система в България не само в Службното, но и в следващите поколения и, дай Боже, да им подкажа нещо и помогна с нещо при решаването на трудните проблеми и задачи, тъй като познавам проблемите на системата от вътре и отвън от десетилетия, като лекар, извървял пътя от ординатор в провинцията до професор в столицата за тридесет и няколко години; и като пациент, слава Богу, сравнително рядко болеуващ и правилно лекуван от колеги, извървели пътя от основата до върха на пирамидата без „парашути“, ходатайства и тъмни сделки, каквато е политическата практика в България в последните години...

Матей Шопкин

ЕСЕН

Шуми есента ветровита и сякаш ме пита
какво съм спечелил, какво съм загубил до днес,
намерих ли бисер, открих ли звезда неоткрита,
опазих ли своята съвест и своята чест?

Аз бавно пристъпвам по суха жарава от шума,
припомням си срещи, раздели, погроми, възход.
И в себе си търся онази единствена дума,
която е символ на моя единствен живот.

Наричам я мама, рождена земя я наричам,
любима жена, дъщери, свобода, стихове.
И мигом откривам, че тя се нарича ОБИЧАМ.
Обичам! И светъл пророчески глас ме зове.

Обичам! И литвам, понесен от песенно ято.
Обичам! И вярвам! И знам, че, дори да греша,
обичам е бисерно-звездната дума, която
изричам с открити очи и с откритата душа.

А къдри развяла, разтворила слънчева пазва,
забравила кръсък на жаби и кучешки лай,
шуми есента ветровита и сякаш ми казва
докрай да обичам, докрай да обичам, докрай!

РОДИНА

И след толкова граници, гари, летища, хотели,
и след толкова нощи, захлупени с бели тавани,
аз отново замръквам сред моите родни предели,
под високите гугли на тези хайдушки балкани.

Като зрели череши в простора се ронят звездите,
ветровете се гонят, пияни от мирис на рози.
И далече зад мен, и далече пред мен в равнините
като сребърни струни звънят и блестят коловози.

И пронизан от някаква звучна и странна магия,
аз усещам как шепна до днес незабравени думи.
А Балканът разгърден мълчи като стар харамия
и на бялата лунна жарава отлива куршуми.

Под брадата му пукат скали и потоци бушуват,
в ямурлука му мътят добри, стогодишни орлици,
а на юг и на север полетата сватби сънуват
и на тънки вретена предат вретенили пшеници.

Ах, защо нямам глас песнопоеен, дълбок и вълшебен,
да запая с Орфеева нежност и с Ботева сила,
че след толкова жажда и болка замръквам пак в тебе,
черноземна и кремъчна, в тебе, Българийо мила!
1967

ВАР

- Момче, очите си пази!
Очите си пази, защото...

Ах, колко вар ще се гаси!
Тежи в ръцете ми греблото.
Но дърпам аз. Проклетата вар.
Шуми. Набъбва. Огън пръска.
И като в някакъв кошмар
със сини гейзерчета съска.

- Момче, очите си пази! -
повтаря старият варджия.

Ах, колко вар ще се гаси!
По вените ми тръпки бяят.
Люлее се под мен пръстта
и вече свят ми се завива.
Но трябва сила за варта,
но трябва мъжка съпротива.

- Момче, очите си пази! -
варджията едно си знае.

Ах, колко вар ще се гаси!
Това е творчество! Това е
навлизане в незнаен пласт.
По скулите ми пот се стича.
И зреє чувството, че аз
на негасена вар приличам.

- Момче, очите си пази! -
не спира старият варджия.

Ах, колко вар ще се гаси!
Коварна вар у мен самия.
Гаси, приятелю, в а р т а -
докрай, до зрънце, без остатък.
Дордето падне вечерта.
А може би и по-нататък!
1971

СНИМКА

С наведени очи - така ме снима
добрият, стар и хитър фотограф.
Навярно бе разбрал, че в мене има
и болка, и обреченост, и гняв.

И снимката ми стана знаменита.
И казаха: - Поетът си личи.
Но мама я видя... И ме попита:
- Момчето ми, защо си без очи?
1971

ДВЕ ВИТРИНИ

Може би моите строфи
няма да живеят с години:
пак вземам

тема от София -
пиша за две витрини.
Едната - на бар „Астория“.

До нея -
витрината на Музея,
в който българската история
със святи реликви живее!
Две витрини - две странни гледки.
Два полюса! Два въпроса!
На едната -

голи кокетки,
с етикета на вноса.
На другата -

пистолети
и снимки на...
разстреляни партизани.
Две витрини!

И гледа към двете
Народното събрание.
Пред едната

със смешни пози
спират старци и гимназисти.
Пред другата

спира този,
който иска да се пречисти.
Две витрини

с различна слава.

Два прозореца
към два свята!..

Аз и край двете минавам
с един въглен в душата.

Мисля си

за онези нощи,
в които работи бара.

Виждам

бардамски разкоши,
виждам пластове от поквара.

И забравям

всички закони
и всяка търговска идея.

Чувам

писъци от саксофони
как върхлитат в Музея -

сякаш изстрели къртят стените,
сякаш бомби пробиват тавана.

И безсмъртните

със сълзи в очите
бавно тръгват на път към Балкана.

1963

БЪЛГАРСКИ ПОЕТИ

Безкористни, безсънни, безутешни,
все още търсим образи и рими.
И все така за Господа сме грешни,
за дяволите - смешни пилигрими.

България гъмжи от бизнесмени,
от просяци, бандити, супердами.
И всички са безумно отчуждени
от нашите разпятия и драми.

И никой никога не ни запита
какво ни радва и какво тревожи.
Дори да шепнем Азбучна молитва,
остават глухи нищи и велможи.

Какво са днес "Радечки" или Вола?
Днес Ботевата чета се спасява
ту с огнената кръв на алкохола,
ту с блясъка на мимолетна слава.

Добрата дума вдън земя потъна,
загълъхна всяка паметна заръка.
И пада нощ огромна и бездънна,
и тъмна като Яворова мъка...

Но въпреки несгоди и кошмари,
но въпреки съдбите си проклети,
пред майчиния образ на България
докрай ще бъдем български поети!
1998

ПРЕСТОЛНИНА

О, Търнов неземан, о, град невъзможен,
о, крепост на моята първа любов!
Самотен и беден, смутен и тревожен,
аз тихом пристигам под твоя покров.

Какво да разкажа, какво да изпя,
какво да изплача сред твоите недра?
Не е ли съдбата ми ветрена Фея,
не е ли животът ми тъжна игра?

Поглеждам пред себе си: празна трапеца.
Поглеждам след себе си: пепел и дим.
Подай ми в ръката корона и жезъл,
върни ме на Царевец, Търнов любим!

Нима ще заслужи печалната слава
да бъда подобен на цар Срацимир?
Аз тръгнах от тебе и в тебе оставам
в години на бран и в години на мир.

Аз зная как рухна Голямата порта,
как Янтра от ярост и скръб зариди,
но пак си престолнина древна и горда
на древна държава от горди чеда.

Духът ми при техния дух е положен,
при мъдрата книга със златен обков,
о, Търнов неземан, о, град невъзможен,
о, крепост на моята вечна любов!
1985

ТРЕВОЖЕН ПОВИК

Един тревожен повик из ефира
като жестока истина звучи:
- Ей, българи, България умира!
Умира пред самите ни очи!

Безродници без милост я раниха,
безумци я разкъсаха на две.
И в нейната съдба трагично-лиха
бушуват чуждоземни ветрове.

Потъват в мрак Родопите и Рила,
и Добруджа, и Стара планина...
Земя, земя, защо си ни родила,
когато свихме всички знамена?

Един е болен, друг се спотаява,
а трети дреме в позлатен кафез.
Къде е българската стара слава?
Къде е българската горда чест?

По дяволите всички смешни роли
и всички нимби от словесен дим.
Не Занзибар - България ни моли
от скоротечна смърт да я спасим!
1999

НА ЧАША ВИНО

Седни пред старата камина
и в този вихрен снеговей
налей ми вино, Магдалина,
червено вино ми налей!..

Когато в мен умора тлее
и стене залезът студен,
на чаша вино да изпее
и да изплача моя Ден.

Ах, моя Ден, роден далече,
там, дето Янтра ромони.
Не, няма да изгреят вече
оци златни светлини.

Една стихия вездесъща
довява мирис на блата,
но твоята душа ме връща
в пределите на младостта.

Затуй пред старата камина
седни до младия Матей.
И с млада обич, Магдалина,
светено вино ми налей!..
1998

МОНОЛОГ НА МЛАДОТО ВИНО

Между обръчите на бъчвите
аз се мятам
и в треска пламта.

И разбирам
защо ме измъчвате
с най-жестоката си доброта.
Но не мога да ви почувствам -
има стари и тежки вина!
Мога само
в мрака да буйствам
и да викам за светлина.
Вие виждате:
не ми стигат силите.
И над моя невинен вил
появява злобно се шилите.
Но мислете за она миг! -
Она миг,

по-страшен от мълния,
в който обръчите ще строша.
И с тъмни искри ще изпълня
всеки поглед и всяка душа.
Ще предизвикам

клетвени думи,
ще ви карам да вдигате нож!
И... решени на смъртния безумия,
ще ме пиете цяла нощ!
1960

Къдриците на Ана

Димитър Кралев

Винаги, когато в телефона звънне гласът на Милко, цялата настърхва в очакване дали ще спомене нейните къдрици. Този миг е по-топъл и от лятото, така да каже, няма да сгреша. В тялото и лумнат сто огъня и гласът ѝ зашепти високо: не съм забравена, не съм забравена! Макар и в далечна Холандия Милко мисли за нея и дано не греша – подобно на нея тръпне в очакване очите им да се срещнат по-скоро.

И се заредят дни и седмици, озарени от едно слънце, слънце за нея, което греє, но не залазва – слънцето на очакването. Много пъти се е опитвала да обясни необяснимото: Пътят на мъжа към сърцето на жената и кое кара очите на жената да се лепнат за очите на мъжа. Това пътуване един към друг започва с необуздаността на младото вино, по-после се превърне в очакване, в очакване на другия. И семейната спалня, там където е заченат целия свят, се подгрива от огъня на очакването.

За двамата с Милко вратата към тяхната спалня отварят нейните къдрици. В огледалото са натрапчиво черни и тя вярва на огледалото, естествено накъдрени и кротко полегнали от двете страни на челото. Те са, нека не ѝ се сърдят мъжете, запазена територия за мъжа ѝ. Щом той зарови пръстите си в тях, тя си го знае като урок – довечера двамата де се мушнат в леглото без дрехи.

Нейните къдрици? – техният потаен знак за съпругеска интимност. Отдавна се е убедила в нещо, което като че ли не е за вярване – всяко семейство си има своите потайни знаци, нещо като нейните къдрици, нещо като написана азбука за двама. Понякога това е жест, мимика или словесна поносима глупост. Генка, нейната колежка, ѝ довери малка съпругеска тайна: мъжът ѝ се възбужда само тогава, когато си легне с обувките. С онези обувки, сватбените. Веднъж едната обувка се забутала някъде и мъжът ѝ пощурял в лудо търсене. Въсъщност тя скрила обувката, за да укроти ергенските му мерици. И го прави всеки път, когато не е в настроение или иска да го накаже.

И в онези топъл следобед на късното лято Милко зарови чело в нейните къдрици, лизна я меката му усмивка и тя прочете единственото изречение от тяхната азбука за двама: довечера, когато светът заспи, ще полегнат така, та капка да не протече между тях.

Гласяха се за едно, случи се друго и желаната нощ им изляга. В безоблачния залез някой подсвирна откъм пътната врата. Милко притича, върна се върна и се зав да стегне сандъчето с инструменти. Чужденци закъсали с колата, ломотят нещо на техния си език, вероятно разпитват за автосервиз – така каза съседът Иван.

В Бадемово всички млади мъже разбират от мотори, от всякакви мотори, ала за електрическо устройство на автомобила търсят само Милко. На тръгване подхвърли: Ще ида, ще ида, ако мога да помогна, ще помогна и се връщам.

Върна се с колата на чужденците, бяха холандци, мъж и жена. Хилде познавайваше малко руски, та от десетина думи две-три бяха разбираеми, и случайното познание потръгна. Предложиха им вечеря, гостите си взеха само от динята. Често-често кимваха към Милко за благодарност и както Ана долови, възхищаваха се на неговата сръчност като монтьор. Щом разбраха, че Милко от година е безработен, двамата се спогледаха. И Ана не се изненада, когато на изпроводя Хилде изписа две страници с адреси и телефони. Бяха от Харлем, и нека домакинните не

се учудват, че фирмата им се занимава с добив на луковичи на лалета. Поддържат и конюшня за разплод на елитни коне. За Милко ще се намери работа при тях. Каква работа? – това те не уточниха, ала и Милко не запита. И как да запита, само сития избира, гладният хваща и змията за опашката. За да надхитрят змията, Милко последно зарови пръсти в нейните къдрици, от-

Щото мъжът в чужбина е като отвързан жребец. Хитри са тези Хилди и Герти, пазрят някой млад българин за гледач при конете, а то какво? – денем при конете, нощем жребец при Герта. И още нещо за тези богати жени – като си харесват някое мъжле, и се наредят в редица при него. Подхвърлят си го една на друга като мъжка проститутка. И какво? – ти се трепеш тука, кахършиш го, а той като котарак мърка върху пъпа на господарката.

Генкините откровения не мирясват. Щом видя Анината брошка от масивно сребро, лицето ѝ потъна в тежко съжаление:

- Сега западняците оглеждат и си харесват мъжлетата чрез клипове. Хилде си пие кафето на главната улица в Харлем, да кажем, и гледа рекламното клипче. Редят се мъжете, голи или полуголи, на плажа или опънати в леглото. Хилда се вира, дебне и щом се мернат разкроените плешки на някой бабанка, тя бодне въздуха с показалец и отсече: Той!

- Ана мълчи с вид на недосетила се. Тя ли не се досеща, тя ли не разбира, че тежките думи, които колежката ѝ нахвърли, падат в нейната градина. Генка говореше, явно намекаше за Милко, а възбуждението превръща намеците в порнофилм. Редят се порно снимките, ала любовното легло не е в спалнята, стопанката е пожелала да се любят върху купчина сено и помъква Милко към конюшнята. Защо в конюшнята ли? – Ами на Хилде се е дощяло да се усети като млада кобила, яхната от този мускулест българин.

- Видението изчезва - сепва я гласът на Гинка:

- Ана, ти бъди спокойна, твоят Милко не е от тях. Казвала съм ти го и друг път: на отвързаните мъже жената може да го върне тъпкано с една поразвързана любов.

Слушаше Ана, слушаше със стиснати зъби, за да не се издаде. Като че ли за нея изгревът и залезът бяха си сменили мес-

тата; това което за другите светлееше, за нея тъмнееше. Все по-често се улавяше, че сънува будна и в тези будни сънища само онези еротични клипове с мъжа ѝ, които родиха Генкините внушения и нейното възбуждение. И когато Милко подхвърли, че ще бъде в Бадемово за две седмици, тя се закачи: ще следи всяко трепване на лицето му, все с нещо виновните очи ще се издадат.

- Не успя Ана със заканата си – Милко ще ще се прибере след година.

Изтече лятото, заесени, а у нея зимата вече беше настъпила. Злите помисли не мирясват; през главата и все това: Милко си е хванал някоя Хилде, докато тя изгаря в очакване. Любовта наистина е в очакването и самото очакване е тръпката, по която изгаря душата, ала дългото очакване се превръща в наказание. Е, на кого да се гневи тя? – На парите ли? Грешни хора има, грешни пари няма; парите са лоши, когато са у другите и са добри, когато са у тебе. Досега нейният Милко беше роб до полата и, сега и той, че и тя станала роби на парите. И тъжното е, че това робство дойде и с нейното съгласие. Тя го насърчи да хване пътя към Хилде.

В този миг нещо у нея се преобръна, като пое част от вината, изведнъж и поолекна. И оттук нататък гардеробът с новите дрехи, пътеките в двора, прегръдките и се разтвориха в очакване.

На Милко не му остава време за отчайващи мисли. От месец насам той беше главен механик във фирмата. Тук не гледаха много-много на дипломи и звания, гледаха какво могат ума и ръцете. Дали в Бадемово ще му повярват; до този момент парите капеха, сега ги взима с шепите. Фирмата му продаде товарен автомобил на цената на старо желязо, той пък го стегна, обу го в нови гуми и с него пое към Бадемово. Препускаше, яхнал двеста коня – бързаше да се похвали. Всеки иска да се похвали, още да се прочуе; той също. Мълчаливо ще зарови пръсти в къдриците на Ана и мълчанието му ще каже повече от думите.

И още щом я зърна при пътната врата, погледът му лудна; полудя по катраночерните вадички, дето все се мъчат да потекат по лицето на Ана и все не успяват. Защо обаче погледът му не ги лови? Отдаде го на умората от дългия път; така, така пътят към дома е и най-сладък, и най-тежък.

Изглежда Ана беше уловила неговото смущение, тъй като сама забърза. И когато тя приближи съвсем, душата му замръзна: Къдриците!

Те бяха все така надвиснали над Анините вежди, все така на едри къдри, като да са докоснати от ангелска ръка; но вече побелели.

нова книга

В тази книга професорът по медицина е събрал всичко, създадено от него в мерена реч.

Стиховете на автора разказват, без да са бърбиви, историята на един човешки живот, пречулен през лещите на благородството, вярата в доброто и неучинищожимото жизненолюбие.

Димитър Пехливанов
ГАЛЕЙНА РЪКА
Зарница
София, 2012

Димитър Пехливанов,
„Галейна ръка“, изд.
„Българска книжница“, С.,
2013 г.

САМ ПОД ЗВЕЗДИТЕ

Топли нощи. Сам съм под звездите. Имам кротката им светлина. Мисли мои, пак ли ще редите в пъзел изживени времена?

В броеница са и краска имат, трепкат мило с образ открит, разговарят, спорят, вдъхват климат, в който си приятно упоен.

Тази вечер буден ще сънувам. Спомените свидни са неща. Тях подреждам и не се преструвам. Звездна нощ това ми обеща.

Благо Прангов

ПРОСЕКА В МЪГЛАТА

Няма ме. Та кой ли във мъглата черна има образ?! Само силует се мерне и като вработена гласове се реинат, глухота отново безответно зейне и кълве петата на деня. Не мога крачка да направя. А ми трябва огън да преброя дните целите във пепел. Слънцето се бави. Духам в своите шепи и неспирно търся просека през злата четина студена на мъглата... С паметници живи паркът е задръстен. Паметник и аз съм. Сред мъглата гъста чакам твоята дума и ръка гореща. Взирам се. Напразно. Здравно съм заклекен във мъглата - хума, в блатото от страсти. Само светофарът ми намига бясно. Някъде наблизо прокхтява влак и покрай мене плъват не човечи - мравки. Кръстопътят става кръстопът на страсти...

Где градът изчезна? И небето где е? Бистрица я няма, Бистрица не пее - под леда скована като сянка плаха. Лед и нас разделя, а до вчера бяхме рамене опрели...

Васил Златарев

МУЗА

"Свърших вече, Лютия спри..."
Дж. Лондон

Страхотна поезия се вихри край мене. Всяка моя въздишка се зарежда със гняв. Моята муза се крие без време между нощта и деня.

В хаоса на моя древен град още бродят старите несретници - треперещи от студ, от ужас непознат... като отдавна прочетени вестници.

А моята муза, трогателно деликатна, със салфетка им бърше сълзите... И н и щ о - грижовен странник в абсурден театър, жадуващ за ласки и топло огнище.

Минават тълпите през мен и край мене... Чувам плахи въздишки и зли ругатни. Моята муза с мъка е бремна след дългите нощи в неясните дни.

...И слушам странни "Странници в нощта"... В този ритъм с музата се ведем в щурите площади на града.

И не знам дали ще оцелеем? И ще оцелее ли света?

Какъв ми бе животът
по пътя към Боготата?!
Осемдесет въздишки.
Осемдесет митроха
в Библиейските баражи.
И брус за пътя ръбест.
И върв за огнището
на родовата съвест.
И друго нищо. Нищо!...

2013

Благо Прангов

На мъглата в здрача днеска се изгубих. Търся се. Обаче срещам само пепел от предишен сговор, в гробница тракийска сякаш съм затворен като древна фреска със очи изтрити. Паметта ми стене болна от обиди. Думите едно са, а делата друго. И във нашто време, златно на заслуги, всичко се купува, всичко се продава - ябълки и съвест, службица и слава. И е страшно трудно верен да останеш на другар неверен и на стара рана. Кой честта захвърлил, чужда чест ограбва? Кой гъмжи от слава, без да има дарба? Кой мълки, когато злобата говори? Кой по бедност взима лъч за своя корен, връх за да издигне над отбор върхари? (Страшно е, когато стане връх бездарност!)

Гладен за човечност, заскрежен от болка, глогзам настървено своя земен кокал. Гъне се мъглата - руно във дарак - и в нея страховете - пощурели свраки - тишината ръфат...

И съвсем останал без сегашна злоба, със предишна рана, в паметта с виновност, със любов в сърцето, слагам във нозете свои страховете. Просека сърцето в тоя ад дълбае и по нея като по възбе безкрайно движа се на пръсти да не те подплаша, моя първа обич - радост несломима. Знаю, че си наблизо, и ми става страшно, че те има в мене, но до мен те няма. Ослепях ли? Или вече съм без памет? Връщам се далече. Колко е дълбока паметта на тая планина висока. Ти си там със бистроока ясноста. Също там и аз съм. И ще бъдем. Като къшей хляб е нужна тая планина зелена с твоя смях и с мойта сила заредена...

Със мъгла под вежди, във кръвта със слънце крача в тишината. Като житно зрънце, във бразда зарито, към света напирам, виделото бяло вика ме неспирно. И разчупил с трясък пролетен мъглата, връщам се към мойта първородна дата, към оная стълка - пъгава и боса - с отпечатък върху вечните въпроси на гранит-пътека, тичаща нагоре... Нищо, че мъглата има живал корен. Двойно по-съм живал!

Някъде си някой, пътища преброял, неотстъпно чака птицата на своята уморена участ; друг, във собственото "АЗ" заключен, ближе люти рани и за нови пита; трети, увенчан със слава ветровита, с алчни стълки ветровете гони, не с вода - със сажди пълни своята стомна и търчи надолу с гръб към върховете дребен саможивец - с нож, наместо с цвете, и съвсем не смее право във очите хората да зърне, да надзърне в дните. А дървото на живота, непревито от мъгливи речи и от злобни ветри, непреклонно вдига връх заветен.

Майко, оглушах ли, или аз съм вече станал като дънер сух и безсърдечен към другаря и оная песен-рана на щурчето до огнището ни свряно? Майко, полудях ли и тия вълчи нравя? Гъста е мъглата. Слънцето се бави. В свивия съсирек на бездарни страсти времена олекват, рискове угасват...

Но ще бликне вятъра, ще свлече мъглата като овехтяла календарна дата.
1981

Худ. Силви Басева. „Хладна пролет“

ХРИСТОС ОТНОВО БРОДИ ПО ЗЕМЯТА

Между тъмните борове светлее Луната. Не е ли Витлеемската звезда? Не!.. Не Младенецът Господ е изпратил, Този, на когото проляхме кръвта.

Обикаля земята ни - слязъл от Кръста - мълчаливо върви по свещения път. Стотици години Синът Божий възкръсва. Озарява нощта и запалва Денят.

Но Авел и Каин си останаха същите, след б е з б р о и поколения... все на същия строг и жесток кръстопът. Отколе Иисус ни донесе спасение, а ние кръстосваме шпаги и пътища - отдавна забравили Божия път.

ПОЛИЧБА

Внезапно се смрачи небето. Преди минути беше модросиньо. Причудливи облаци просветнаха. Нощта пристъпи като монахиня.

Поличба ли е?... Ще се случи нещо. Светкавиците внезапно празболяват, а гръм не трясва... само е горещо. Но мракът като въглен стар угасва.

И изведнъж небето се разтвори. Сияйна светлина раздра тъмата. И Ангелът-вестител проговори: - Христос отново броди по земята.

ДЕЦА НА ХАОСА

В омагьосания кръг на Хаоса ти въздишаш кротко, методично. Нямаш дъх да викнеш, нямаш кауза. Всичко ти е вече безразлично.

В пътища задръстени, пред тебе хиляди се блъска безпардонно. Всеки се усеща непотребен... Но се щурат всички без намордник.

Вишката отвсякъде те гледа - зорко дебнат разни празноглавки. А навред кънти едно безредие. И вилнеят гангстери и властници.